

Tjaša Mislej

Petnajst

Osebe:

DARJA, 30 let

ANICA, 37 let

MIJA, 28 let

VERONIKA, 23 let

JANA, 53 let

Prazen oder. Morda kje kakšna miza in stol, star kavč, posoda ali razbita skodelica.

In klavir s pianistko – ali pa pač posneta spremljava, odvisno od pogojev. Na oder pridejo Darja, Anica, Mija, Veronika, Jana.

ZBOR:

Usoda

Nič ne more me ustaviti
nobena prepreka, nobena ovira,
z njim bom šla tud na konec sveta,
z vsemi štirimi se bom oklepala,
kot zvesta kužka bom,
ker midva sva si pač usojena!

Naenkrat vse je lepo,
še sonce sveti bolj močno,
nič ne more me ustaviti,
nobena prepreka, nobena ovira!

Ljubezen premaga vse,
ljubezen premaga vse!
Kar združila je usoda,
naj človek ne loči,
naj človek ne loči,
nikoli in nikdar!

JANA: Vsi iščemo ljubezen.

ANICA: Mogoče nam je ljubezen res usojena? Ne veš, kdaj se bo zgodila.

MIJA: Ne bit naivna, Anica.

JANA: To je zgodba o ženskah, ki so iskale bližino, varnost, ljubezen.

DARJA: To bo v resnici pet zgodb. O petih ženskah.

VERONIKA: Ki so iskale ljubezen ... In našle nasilje.

MIJA: Obstaja tudi nasilje nad moškimi. A danes smo se zbrale ženske, da bi govorile o nasilju nad ženskami.

DARJA: Zoprna tema. Zelo zelo zelo zoprna. A ne bi raje kej drugega, a?

JANA: Ampak nujna. Vedno znova je treba o tem govorit.

VERONIKA: Povedat, kaj se nekaterim dogaja.

JANA: Ker je toliko jeze, toliko gneva, toliko žalosti ...

MIJA: Kaj če koga užalimo?

VERONIKA: To spada zraven.

ANICA: Ker nočemo gledat stran.

JANA: Nekaj besed bi rade povedale v imenu tistih, ki želijo govoriti, pa ne morejo. Ker ne pridejo do besede.

DARJA: Ker je toliko tišine.

Tišina.

DARJA: Jaz igram Darjo. Darja, 30 let, vzgojiteljica v vrtcu.

ANICA: Jaz sem Anica, 37 let, prodajalka.

VERONIKA: Jaz bom Veronika – študentka, 23 let.

MIJA: Jaz bom Mija, 28 let, arhitektka.

JANA: Jaz igram Jano. Jana, 53, menedžerka v veliki firmi.

DARJA: Pet žensk in pet zgodb.

MIJA: No, in? Kako bomo začele?

JANA: Od začetka seveda.

MIJA: Itak da od začetka. Ampak s čim?

ANICA: Dejmo najprej mal romantike: kako sta se spoznala!

JANA, DARJA: Ja!

MIJA, VERONIKA: Ne!

Zaslišimo klavir. Kot spremljava v ozadju igra romantična ljubezenska melodija.

ANICA: Ja! Kako sta se prvič zagledala! In začutila tisto ... razbijanje srca, divjanje hormonov!

MIJA: Anica in njena romantika. Bruha se mi.

DARJA: Mija, ne pritožuj se. Smo rekle, da bomo najprej o ljubezni. No, kje se je zgodilo usodno srečanje? Kje sta se spoznala?

VERONIKA: A ni to mal boring?

MIJA: Ja no, sem rekla. To je definitivno boring.

DARJA: Ne pa ni! Najprej romantika, potem pa sranje.

JANA: Spoznala sta se na morju, recimo na eni lepi plaži!

MIJA: Ne fantaziraj, Jana. Kdo se pa dejansko spozna na plaži?

ANICA: Potem pa na eni lepi promenadi!

MIJA: Promenadi?

VERONIKA: Kaj je sploh promenada?

JANA: Veronika ne ve, kaj je promenada!

MIJA: Nej bo raj nočni klub.

VERONIKA: Nej bo na partiju.

ANICA: Okej, v redu. Imamo zabavo. In ona ga zagleda ... In vidi, da je lep in postaven ...

DARJA: Da ima mišice!

MIJA: Omojbog, Darja!

ANICA: In potem se zagledata in se gledata ... In se ne morta nehat gledat.

DARJA: Ja! Totalno sta očarana.

JANA: In gresta ven na teraso kluba in gledata v zvezde.

DARJA: Ja!

JANA: In on jo prime za roke ...

DARJA: Ja ja ja!

MIJA: Ne ne ne!

Romantična klavirska spremljava potihne.

MIJA: Ne smemo začeti tko klišejsko.

VERONIKA: Se strinjam z Mijo. Dejmo preskočiti spoznavanje.

JANA: Okej. Mogoče pa res.

DARJA: V redu. Preskočimo na ... Na ...

ANICA: Na ...

MIJA: Na ...

VERONIKA: Kako jo je prvič usekal?

DARJA, JANA: Ah, ne!

ANICA: Veronika!

JANA: Ne, tamala. Ne moreš tega kar takoj. Najprej mora bit malo ljubezni. Vsaj mičkeno.

VERONIKA: Sej nismo v Hollywoodu.

JANA: Punce, že vem, s čim bomo začele! S poroko!

VSE: Ja! Juhu! Yes, poroka bo!

Zasliši se glasba: poročna koračnica. Glasba se nadaljuje kot podlaga.

MIJA: Jaz bom nevesta!

ANICA: Zakaj pa glih ti?

JANA: Čakte no, jaz bom nevesta. Ker sem se jaz spomnila poroke.

DARJA: Oprosti, Jana, a nisi ti že mal ... Sej veš, kaj mislim ...

JANA: Ne. Kaj?!

DARJA: Prestara za nevesto?

JANA: Halo, Darja?! Ne bit »sej veš kaj«, tisto na p.

MIJA: Veste kaj – žrebale bomo! Samo listke rabimo – a ima katera list?

ANICA: Mam jaz!

MIJA: Na enega napišemo nevesta, vsaka potegne en listek in ...

Žrebajo. Zmaga Veronika.

MIJA: Ta-dam! Veronika!

VERONIKA: Fak. Jaz ne bi bla nevesta.

JANA: Žreb te je določil.

VERONIKA: Prov no.

JANA: Rabimo še ženina ... A ženin pa noče bit nobena?

MIA: Lahko bi imele tudi nevesto in nevesto. Da nam ne bodo očitali, da smo heteronormativne.

JANA: Maš prav. Ampak za našo temo je to pač bolj reprezentativen model. No, katera bo ženin?

DARJA: Bom jaz.

JANA: Super. Darja bo ženin.

MIJA: A sem lahko jaz duhovnik?

ANICA: Spet Mija.

MIJA: Jaz bi bla duhovnik.

JANA: Katoliški duhovniki so lahko samo moški.

MIJA: Pa jebeš cerkveno poročanje. Bom pa matičar. Matičarka.

JANA: V redu. Ti boš matičarka. Jaz in Anica bova pa priči.

ANICA: Okej, super!

JANA: Poroka bo! Tamala, ti se pa mal nasmej, če si že nevesta.

VERONIKA: Pffff. Sej nočm bit.

MIJA: Danes smo se tukaj zbrali, da ... da pred pričami pospremimo ta dva mlada človeka v sveti ... oziroma ne v sveti ... pač v zakon. Ali sta pripravljena vse življenje drug

drugemu pomagati, se spoštovati in si stati ob strani v dobrem in slabem, v nesreči in bolezni?

DARJA: Da.

VERONIKA: Ja, no!

MIJA: Bog je najprej ustvaril Adama. In da ne bi bil sam, mu je iz rebra ustvaril še pomočnico in družico Evo. In potem sta se množila in gospod bog je bil zadovoljen.

JANA: Nismo v cerkvi.

MIJA: Okej okej. Nevesta, ali vzameš tega moškega za moža, da ga boš ljubila, spoštovala in ... in ne vem ... da mu boš rodila otroke?

VERONIKA: Em ja.

MIJA: Ženin, ali vzameš to žensko za svojo ženo, da jo boš imel vedno rad, jo varoval in spoštoval?

DARJA: Da.

MIJA: Juhu, zdaj sta mož in žena!

VSE (*ploskajo*): Bravo, bravo!

DARJA: Žurka! Jeeeej!

V ozadju igra plesna glasba. Zabava po poroki.

VSE: To! Parti! Uiii!

JANA: Šampanjec za vse!

VSE: Na zdravje! Čin čin!

DARJA: Na mladoporočenca!

VSE: Čin čin!

ANICA: Vsi plešemo!

JANA: Sezut si mormo štikle!

DARJA: To! Parti!

MIJA: Plešemo do jutra.

JANA: Torto smo že pojedli, pijanske igrice smo se že igrali, tko da smo vsi že precej v rožicah, kot se za poroko spodobi, a ne.

VERONIKA: Ples mladoporočencev je že bil, ples z očetom je tud že bil.

MIJA: In zdej nevesta pleše s svojim najboljšim prijateljem. Z bivšim sošolcem s faksa.

ANICA: Oba sta sproščena, vesela, precej nažgana.

DARJA: In pač plešeta.

VERONIKA: Tko ... Hudo plešeta. Seksi plešeta.

ANICA: Ampak ... Ta bivši sošolec s faksa je gej. To je treba povedat

MIJA: To je ples dveh prijatlov, nič drugega. Sproščen, vesel ples!

DARJA: Ampak. Našega ženina en kurc briga, če je ta bivši sošolec gej. Njun ples je čist preveč telesen, čist preveč se dotikata.

MIJA: In to pred vsemi.

ANICA: Pred celo njegovo družino. Kaj si bodo mislili?!

JANA: Ženin neki časa to opazuje. Diha vedno hitreje. Ovratnik mu postaja pretesen. Gleda ta ples, ta odvrtni, obsceni ples. Roka se mu trese. In potem ne zdrži več.

ANICA: Ne zdrži več. In vstane!

MIJA: Vstane. In gre naravnosti proti nevesti in temu prascu. Zelo je že pijan, a ne tolk, da ne bi več mogel govorit.

JANA: Stopi do neveste. Do svoje žene. In ji reče: Ej, pridi malo z mano. In ona gre za njim. Vesela je. On jo pelje na moško stranišče.

Plesna glasba utihne.

DARJA: Ona misli, da gre za neko foro, za novo igrico. Ženin je razburjen, trese se. In takoj, ko se vrata stranišča zaprejo – 3, 2, 1 ... BUM! Prileti boksa v trebuh. Dal bi ji še klofuto, da bi si zapomnila, ampak to bi se ji poznalo. Zato samo boksa. BUM!

VERONIKA: Nevesti vzame sapo. Nekaj sekund ne more vdihniti.

DARJA: Zaslužila si to, da veš. Kurba!

VERONIKA: Oprosti, ampak kurba ji pa ne reče. Ne na poročno noč.

DARJA: Zakaj pa ne?

VERONIKA: Ne na poročno noč.

DARJA: Če jo loh boksne, ji pa loh tud reče kurba, a?

JANA: Ne, tamala ima prav. Udaril jo je zato, ker ga je osramotila. Kurba ji pa ne reče. Ne še! Mogoče potem ... čez par let. Če se bo preveč prijazno pogovarjala z mesarjem. Ne pa na poročno noč. Saj to je njegova žena in on se že ne bi poročil s kurbo.

ANICA: On jo v resnici ljubi.

MIJA: Vsaj tako misli.

ANICA: In ona ljubi njega.

Zasliši se igranje klavirja: mehka, nežna, romantična melodija.

ZBOR:

Premalo

Ti si me pogledal in nerodno mi je blo,
kmalu sva plesala, držal si me močno.
Zdaj ogenj je ugasnil, okus pepela me duši.
Med nama ni več plesa, ni topline, ni strasti.

Bila sem ti kraljica, zdaj mi rečeš prasica.
tvoje oči so hladne, pogledi napeti.
vsak dan bolj sem zate premalo,
ne dovolj dobra, ne dovolj lepa,
premalo dajem, premalo pričakujem,
vsak dan znova sem zate premalo.

Klavirska spremljava potihne.

DARJA: Jaz sem Darja in to je zgodba o mojem padcu. Tako dobbesedno kot metaforično.
Bila sva idealen par – Darja in Dejan. Ko sem ga zagledala, sem takoj vedla: To je
to. Njega hočem.

V ozadju se kot podlaga vrti priredba pesmi Tine Turner: You're simply the best.

DARJA: Jaz sem bila pomočnica vzgojiteljice v vrtcu, on pravnik v uspešni firmi. Vedno je
bil zrihtan, znal je očarat ljudi, znal je bit duhovit. Skupaj sva hodila na izlete pa na
kosila. Kmalu me je povabil, naj se preselim v njegovo stanovanje. Počutila sem se
kot princesa. Zdelo se mi je, da mi vse ženske zavidajo. Če zdaj gledam nazaj:
otročje. Bila sem slepo zaljubljena. Jaz in Dejan. Forever! In potem je šlo vse
počasi navzdol. Začelo se je z ukazovanjem in nadziranjem. Kako zlagam posodo
v njegov pomivalec. Kako moram brisat kapljice z njegovega pulta. In seveda:
kako moram bit oblečena, vedno čipkasto spodnje perilo, vedno zrihtana. Zahteval

je, da sem vsak dan do golega obrita. Ker drugače sem kmetica. Če sva bila kje z njegovo družbo, me je pod mizo ščipal v noge. To je pomenilo, da govorim neumnosti in naj bom tiho. Sčasoma sem res bila. Samo še tiho.

Glasba potihne.

DARJA: Potem je gospod začel z omejevanjem stikov. Točno se spomnim, ko mi prvič ni pustil ven. Sandra je mela rojstni dan. Tisti večer sem se ravno odpravljala, ko je prišel domov.

DARJA: Ej, eno rabim, da bo Dejan. Katera bo Dejan?

ANICA: Lahko jaz.

DARJA: Okej. Anica, ti boš zdej Dejan. Jaz se ravno rihtam, delam frizuro, mažem trepalnice in tko. In ti prideš domov. Se sezuješ, obesiš svoj fensi plašček, zložiš svoje lakaste čevljice na točno določeno mesto. No, in potem prideš v dnevno in začneš takoj čekirat, kje sem.

ANICA (*kot Dejan*): Darja? Darja? A si tle?

DARJA: V kopalnici sem! No, in potem prideš v kopalnico in me začneš zasliševat.

ANICA (*kot Dejan*): Kaj pa ti? A greš kam?

DARJA: Sandra ima rojstni dan. Sej sem ti povedala.

ANICA (*kot Dejan*): Aja? Kdaj?

DARJA: Že par dni nazaj.

ANICA (*kot Dejan*): Aja? Jaz sem pa mislil, da bova dons zvečer skupi, samo midva. A ne bi bla z mano?

DARJA: Zmenjena sem s frendicami.

ANICA (*kot Dejan*): A si rajši z njimi?

DARJA: Ne. Itak da ne. Sandra ima rojstni dan.

ANICA (*kot Dejan*): Lahko ji napišeš sms, da ti je slabo. Napiši, da te ne bo. Ajde. Na, tu imaš telefon. Neki mam zate. Presenečenje.

DARJA: Presenečenje?

ANICA(*kot Dejan*): Napiši sms. Napiši. Dej.

DARJA: No, in mi je pokazal lepo zavito paketek. Preden sem ga odprla, sem morala poslat Sandri sms. Zlagala sem se, da sem zbolela. Potem sem odprla njegovo darilo. Rdeče čipkaste spodnje hlačke. Želel je, da jih oblečem. In sem jih. Potem

je hotel seksat. Men v resnici sploh ni blo do tega. Ampak sem pristala. Ne vem ... Da sem imela mir pred njim. Da sva potem objeta gledala televizijo. Naslednji dan je bila sobota. Predlagala sem, da greva k mojim staršem na kavo. Ni bil za to. Potem cel vikend nisva šla nikamor. Ostala sva doma. Najprej se mi je to zdelo še lepo. Tako rad me ima, da želi, da sva vedno skupaj!

MIJA: Kje si bila? Že pred eno uro bi morala bit doma.

JANA: S kom si bila? Kdo je bil še tam?

ANICA: Kdo je sedel zraven tebe?

VERONIKA: Kje si parkirala avto? Po kateri poti si šla domov?

DARJA: Tako rad me ima, da ga zanima vse o meni! Dovolila sem mu, da je pregledoval moje mejle in smse, ker me je prepričal, da je to v resni zvezi normalno. Vedno pogosteje sem ostajala z njim. Doma. V enem letu sem se iz samozavestne živahne punce spremenila v dolgočasno domačo cunjo.

JANA: Hiša ne stoji na zemlji, ampak na ženi.

MIJA: Pridna žena tri vogale hiše podpira.

ANICA: Srečna žena, ki ima perilo v čebru in kruh v peči.

DARJA: Potem se je gospod domislil ene briljantne ideje. Da bova skupaj kupila večje stanovanje. In da morava začeti varčevati. Jaz sem imela kot pomočnica v vrtcu minimalno plačo. Ob službi sem izredno študirala za diplomirano vzgojiteljico. Od plače sem mu morala dajati 200 evrov za skupno varčevanje. Ko sem plačala še mesečne položnice in obrok šolnine, mi je ostalo 180 evrov. Za hrano, obleke, prevoz, kavo, karkoli. Za cel mesec. On je za skupno varčevanje dajal 400 evrov. Še enkrat več. Kar je tako rad poudarjal. A njemu je še vedno ostalo 1400 evrov za čez mesec. Rad je hodil v drage restavracije. Na začetku je vedno on plačeval. Potem pa je začel s pripombami, da bi lahko tudi jaz kdaj častila. A mogoče nisem feministka? Z veseljem častim, ampak v tem primeru bom jaz izbrala restavracijo, ki si jo trenutno lahko privoščim. Pa ko sva šla skupaj v trgovino, nikoli ni gledal, kolk kej stane. Kar metal je v voziček. Potem me je pa na blagajni poniževal, kako vedno čakam, da on plača. Rad me je opominjal, da on ni moj sugar daddy, da bi me preživljal.

MIJA: Če si ugotovila, da premalo zaslužiš, boš morala najt rešitev. Jaz ne bom tvoj sugar daddy!

ANICA: Lahko bi delala nadure.

VERONIKA: Lahko bi ob vikendih čistila stanovanja. Poznam kolege, ki imajo čistilke in jih zelo dobro plačujejo.

JANA: Če bi res želela bit samostojna, bi sigurno našla rešitev.

DARJA: Sčasoma je gospod ugotovil, da se imam jaz za feministko, v resnici pa hočem bit odvisna od njega. Ampak to počnem nezavedno. Bil je prepričan, da mi tud pri

seksu paše podrejen položaj. V resnici se mi je vse skupaj vedno bolj upiralo. Njegovi dotiki so mi postali zoprni, skoraj nagnusni. Psihično sem bila vsak dan bolj prazna. In on je bil vedno bolj nezadovoljen. Vse sem naredila narobe. Začele so padat žaljivke. Da sem nesposobna, lena, da nič ne znam ... Seveda za svoje počutje nisem povedala nikomur. Tesnih prijateljev nisem imela več, pred domačimi pa me je bilo preveč ... ne vem ... sram. Potem pa se je zgodilo tisto.

DARJA: Anica, a boš spet ti Dejan?

ANICA: Okej.

DARJA: Bilo je za vikend. Po kosilu. Skuhala sem kavo. Dejan je šel na kavč in prižgal TV. Posodo sem zložila v pomivalca in ga prižgala. Usedla sem se za mizo v kuhni, pila kavo in brala. Potem je začelo delat *klink, klink, klink* ... Vedla sem, da je to pomivalec, a se mi res ni dalo vstati in popraviti. Seveda je to opazil tudi on.

ANICA (kot Dejan): A si spet narobe zložila posodo?

DARJA: Ne vem. Zakaj?

ANICA (kot Dejan): A slišiš to?

Sliši se klink, klink, klink.

ANICA (kot Dejan): Previsoko si zložila posodo in zdej se tista vetrnica zabija not. Popravi čim prej.

DARJA: Ravno se učim za faks.

ANICA (kot Dejan): To ti vzame tri minute. Ti si narobe zložila, zdej pa še popravi.

DARJA: Bom pol.

ANICA (kot Dejan): Kaj je s tabo? A hočeš, da se kej zlomi? A boš ti kupila nov pomivalc, a? A boš ti plačala popravilo, a? Če si vedno brez keša.

DARJA: Nič nisem odgovorila. Nalašč sem bila tiho. Seveda je znorel. Vstal je s kavča in me zvlekel do pomivalca.

Zvok odpiranja pomivalca. Zvok tekoče vode in kapljanja kapljic.

ANICA (kot Dejan): Poglej to! Niti posode ne znaš zložiti! In umivalnik je še vedno umazan. Lej to, vse je mastno. Še kuhne ne znaš spucati!

DARJA: Zakaj pa sam ne spucaš, ti kreten zafukan!

DARJA: Prvič sem se zadrla nanj. Bila sem tako besna, da sem bila pripravljena na vse. Za hip ga je šokiralo. Samo za hip. Potem me je z vso močjo porinil v omaro. Moja glava je udarila v trd les, da je zabobnelo. Padla sem na tla in obležala. V tistem trenutku sem vedla, da je to ta točka, ko bom naredila konec. Par let prepozno, jebi ga. Kar ležala sem na tleh. Glava me je bolela, tekle so mi solze besa. Gospod si je hladnokrvno, kot da ni bilo nič, pripravil torbo in šel na fitnes. Ko se je odpeljal, sem vstala, spakirala stvari in se odpeljala k staršem. Pred mami sem se zlomila. Sram me je bilo, še zdaj me je sram. Čez par dni sva šli z mami do stanovanja in pobrala sem še ostale stvari. On me je potem še klicaril in kar ni mogel dojet, da sem šla. Kaj pa je sploh blo? Sam mal se mu je snelo, ker sem ga sprovocirala. Mal me je porinil. Imela sem majhno buško na glavi. Mami je vztrajala, naj ga prijavim policiji, pa ga nisem. Kaj naj prijavim? Da me je žalil? Se drl name? Porinil? Čez par dni se ni nič več poznalo.

MIJA: Nisi ga prijavila? Resno?

JANA: Vse je treba prijaviti. Vedno je treba prijaviti. Če ni prijave, ni sankcij. In bo delal isto naprej. Naslednji.

DARJA: Lahko je govoriti za druge. Lahko je bit po bitki general.

ANICA: Spoštovanje vsem ženskam, ki zmorejo oditi, ki zmorejo it stran.

DARJA: Pač greš. Vzameš stvari in greš.

VERONIKA: Kaj pa, če nimaš kam?

Spremljava: bobni, klavir.

ZBOR:

Nisem ga prijavila

Nisem ga prijavila,
sama sem si kriva bla!
Nisem na pol'cijo šla,
rajši vse sem skrivala.

Stene so za pričo mi,
bilo je daleč od oči.
Brez modric dokazov ni,
nihče ne more ukrepati.

Nasilje se zgodilo ni,
jaz nisem ta, ki dovoli,
pa saj verjel ne bi nihče,
da fant od fare tepe me.

Nič nič nič nič, saj se ni zgodilo nič,
sram, strah, sram, strah, tega nočem čutiti več!

Odšla bi stran, a nimam kam,
za moj denar ni stanovanj,
kako otroke naj vzgojim,
kako naj sama preživim?!

Nasilje se zgodilo ni,
jaz nisem ta, ki dovoli,
pa saj verjel ne bi nihče,
da fant od fare tepe me.

Sram, strah, sram, strah, tega nočem čutiti več,
prisežem si nikoli več! Nikoli več!

Glasbena spremljava potihne. Vse ploskajo. Počasi nehajo z aplavzom.

ANICA: A veste, kakšen je občutek, ko nehaš obstajati? Na zunaj je videti, da si normalen
človek iz mesa in krvi, znotraj te pa več ni. Jaz sem Anica. In to je moja zgodba.

Anica globoko vdihne.

ANICA: Bil je uspešen obrtnik in podjetnik. Pred epidemijo je biznis cvetel. Imel je še dva
fanta zaposlena. Navzven je bil nasmejan, priden, deloven. Na vasi so ga vsi
poznali, vsi spoštovali. Bil je član lovskega društva, poznal je ljudi na občini.
Alkohol je bil vedno prisoten. Rad je z družbo posedal v gostilni. Njegovi starši so
imeli doma vinograd in so že leta delali vino. Jaz sem bila pri hiši ta mlada, prišla
sem z drugega konca Slovenije. Morala sem sprejeti njihov način. Tati in tašči sta
me rada opominjala.

JANA: Perilu muoreš po versti zlagati. Ud nejmanšiga do nejvečiga.

DARJA: Južna more bit ob pol eni na meizi.

MIJA: Pr nas mamu radi bul zapečenu mesu. Takule, ja. Sej znaš.

ANICA: Kmal po poroki sem zanosila. Gašper je bil pogosto odsoten: služba, lovsko
društvo, prijatelji, gostilna. Postal je hladen do mene, odtujila sva se. Nosečnost je
bila rizična, zato sem bila na bolniški. Večino časa sem preživela sama. Ali pa s
taščo.

VERONIKA: Ne dvigaj roke v zrak! A češ, da se dete zaduši?

MIJA: A kafe piješ? A veš, da uotroka lahko infarkt, če preveč kofeina popiješ?

DARJA: Da ne bi slučajno jejla ananasa. Ananas škudje uotroku.

ANICA: Potem je prišla epidemija. Vse se je zaprlo. Šole, firme, gostilne. Kar naenkrat je bil Gašper doma. Vesela sem bila, da bova končno skupej. Ampak to ni bil več isti Gašper. Al pa je bil vedno tak, pa sem jaz vse spregledala. Vse rdeče zastavice. Ne vem ... Kar naprej je bil slabe volje. Skrbel ga je posel, skrbeli so ga krediti. In začeli so se prepiri. Ni me več objel, ni bil nežen do mene. Kolkrat sem jokala, ko je končno ugasnil TV in prišel v postlo. Pa se me ni niti dotaknil. Včasih je videl, da jokam, pa ni reagiral. Začel je kritizirat moj videz. Par dni pred porodom sva se skregala. Hotla sem, da že končno sestavi otroško posteljico. Trdil je, da se nikamor ne mudi in da bo že jutri. Rekla sem, da bi lahko manj piva spil in naredil kaj koristnega za dojenčka. In dobila prvo kľofuto. Visoko noseča.

DARJA: Prvo kľofuto.

JANA: Ne pa tud zadnjo.

MIJA: Nikol ni zadnja.

JANA: Ampak naslednji dan ji je pripravil zajtrk, skuhal kavico in na mizi je bila vaza in ... pazi to: na mizi je bil šopek rož.

VERONIKA: Surprajz!

DARJA: Tako zelo mu je bilo žal.

JANA: Rekel je, da se ne bo ponovilo.

VERONIKA: Vedno to rečejo.

MIJA: Seveda se bo.

DARJA: Vedno se ponovi.

ANICA: Tud sama sem se počutila krivo, ker sem ga izzivala, čeprav je bil pijan.

MIJA: Ne nakladaj, Anica.

JANA: Mogoče res ne bi smela pritiskat nanj.

MIJA: Nobenega opravičila ni.

JANA: So pa okoliščine.

MIJA: Bulšit, Jana! Ne moreš tega opravičevat.

JANA: Pusti, da pove do konca.

ANICA: Jaz sem mu hotla oprostiti. A hkrati me je dušilo. Čez en teden sem šla roditi. Peljal me je v porodnišnico. Zarad epidemije partnerji niso smeli bit pri porodu. Čeprav me je blo strah, sem bila rajši sama v porodni sobi kot pa z njim. Ko je bilo že proti koncu, so ga poklicali. Prišel je noter, me božal in stiskal za roko. Men je bilo za umret hudo, a sem se pretvarjala, da je vse okej. Zarad dojenčka. Po porodu se je Gašper še bolj umaknil. Epidemija se je umirila in stvari so se začele odpirat. Velik je delal. Pa hodil ven. Večino časa sva bili s punčko sami. Imeli sva

svoj ritem in življenje je teklo dalje. Potem pa je tamala enkrat zbolela. Kašljala je en mesec non stop, predvsem ponoči. Hropla je, da sem jo morala vsako noč dvigovat, nosit, tolažit. To je udarilo na mojo psiho. Bila sem neprespana. Spet so se začeli prepiri. In ko sem mu enkrat spet »najedala«, me je vrgel na posteljo in večkrat udaril. Potem je šel v gostilno.

MIJA: In ugibam: spet nisi klicala policije?!

DARJA: A nisi prijavila?

ANICA: Saj sem! Klicala sem policijo. Povedala sem, kaj je naredil in da ga trenutno ni doma. Rekli so, naj pridem na postajo in podam izjavo. Da oni pridejo na dom v primeru, če je treba nasilneža odstraniti. Pol pač nisem šla na postajo in iz te prijave ni bilo nič. No, naslednji dan mu je bilo seveda strašno žal. Obljubil je, da se ne bo ponovilo.

MIJA: Ne, seveda ne.

DARJA: Kje pa!

VERONIKA: Itak da ne.

ANICA: Zelo hitro sem drugič zanosila. Nenačrtovano. Nisem se veselila otroka. Prišel je drugi val in spet se je vse zaprlo. Gašper je bil jezen in tečen. V tako vzdušje rodit novo bitje ... Spet se je zgodilo, da sva se skregala in me je udaril. Bila sem neskončno razočarana. Slišalo se bo, da sem totalno glupa in naivna, ampak res sem mu verjela, da ne bo več. Naslednji dan sem šla na policijo. Tam sem dala izjavo policaju, ki je poznal Gašperja. Rekel je, da je Gašper mogoče res preveč strog z mano ... ampak da je sicer priden in zvest mož. Rekel je, da bo Gašper dobil visoko denarno kazen in da bo moral k sodniku. A mu res hočem to naredit? Totalno me je zmedel ... In sem umaknila izjavo. Šla sem domov v solzah, ponižana, zmedena, obupana. Razmišljala sem o tem, da bi popokala stvari, tamalo in šla nazaj k mami. Na drugi konec Slovenije. Noseča, z majhnim otrokom, brez redne službe. Ne, ni šans. Moram počakati vsaj do poroda. Ko je prišel še fantek, je bilo še več dela, še več napetosti. Gašper je bil večkrat pijan in razdražljiv. In se je zgodilo, da me je spet udaril.

MIJA. Aha. Že tretjič, četrtič?

VERONIKA: To je ta »nikoli več«.

ANICA: Niti ne vem, zakaj! Ampak naslednji dan sem zbrala pogum. Spakirala sem naše stvari, vzela oba otroka in se odpeljala k mami.

VERONIKA: Končno!

DARJA: Bravo, Anica.!

MIJA: Bravo, juhu!

JANA: Proslavimo nov začetek!

ANICA: Čakite. Ni še konec.

DARJA: Kaj? Kako ni?

JANA: Pa ne, da si ...

MIJA: Pa ne, no! Anica!

ANICA: Ja. Šla sem nazaj. Pač! Gašper je moledoval, kar naprej klicaril mene, klicaril mojo mamo. Pošiljal mi je rože na dom, kartice, opravičila. Prisegel je, da je nehal pit. Da me čaka nov Gašper in novo življenje. In kako zelo pogreša otroka. Kako zelo rad bi ju videl. Zasmilil se mi je. Pa tud ... Težko mi gre z jezika ... Tud jaz sem njega pogrešala. Pri mami ni bilo lahko. V enosobnem stanovanju ni bilo prostora za vse in mama je bila živčna, prestara za dva majhna otroka. Na neki točki je celo mama začela razmišljat, da si Gašper zasluži še eno priložnost. In sem šla nazaj. Ja, šla sem nazaj v tisto peklensko hišo. Prišla sem kot težko pričakovana kraljica. Še tašča in tast sta bila prijazna. Gašper me je nosil po rokah. No, to je trajalo kak dober teden. Potem pa se je spet vrgel v delo. Vedno manj je bil doma, vedno manj z nami. In potem še kaka pijača po službi. Pa vedno več pijač. Ko sem zagledala celo šteko piva v hladilniku, mi je padel mrak na oči. Kmalu je Gašper spet pil vsak dan. In jaz sem se počutila kot največja budala. Nekje v sebi sem točno vedla, da me bo spet udaril. Bilo je nekaj dni pred božičem.

JANA: Ko se potica noče pravilno speč.

DARJA: Ko je gneča pred štacuno, da ne moreš parkirat.

MIJA: Ko je treba nabavit darila, pa pripraviti božično zakusko, pa okraske, pa celo bajto pospraviti, če bojo prišli obiski ...

VERONIKA: Pa narediti mal božičnega vzdušja doma!

JANA: In kdo bo to naredil, če ne mati?

ANICA: In sem prosila Gašperja, če lahko pride takoj po službi domov, da bo čuval tamaladva, da bi jaz lahko spekla kašne piškote, šla v miru v trgovino, kupila darila in take stvari. Je rekel, da bo. No, in smo ga čakali do poznega večera. Otroka sta že spala, ko se je primajal. In nisem naredila piškotov in hiša je bila razmetana in nisem imela kupljenih daril. Vprašala sem ga, kje je bil. Kolega Primož je dobil otroka. In so šli na pijačo. Zavpila sem nanj: Srčno upam, da bo Primož kej boljši foter, kot si ti! To sem čist resno mislila. Res je bil zanič foter. Najbrž se je tega zavedal tud sam. Seveda mu je to odneslo pokrov s piskra. Vrgel me je v steno in me parkrat udaril. Potem je šel v kopalnico. Takoj sem vedla, da bom šla. Stran, stran, stran. Začela sem pakirat najbolj nujne stvari. Metala sem v torbo, ko je prišel iz kopalnice. Začel se je na pol opravičevati. Da ne ve, kaj mu je bilo. Naj ne pretiravam, da itak nimam kam iti. Začel je postajati jezen, jaz sem pa še naprej metala stvari. Ni šans, grem, dost mam tega. Grem za zmerej. A slišiš, za zmerej! Gašper je zginil. Jaz sem šla po stvari za tamale. In v kopalnico po zobne ščetke. Prišel je za mano. Vrata so se počasi odprla. Najprej sem zagledala konico puške.

Gašperjeva lovska puška. Lepo položčena. In Gašperjeve črne, divje oči. Stala sem tam, gledala sva se. Hotela sem nekaj reč, pa nisem utegnila odpret ust.

Zasliši se pok puške. Potem pa zvok telesa, ki se zgrudi na ploščice v kopalnici. Sliši se zvok kapljic, ki kapljajo na ploščice. Plik plik plik.

ANICA: Zgrudila sem se na tla sredi kopalnice. V roki sem stiskala dve majhni zobni ščetkici. Kri je odtekala po ploščicah. On je bil prepričan, da bo počil še sebe. Nastavil je cev na sence ...

Zasliši se zvok sirene.

ANICA: Pa si je premislil. Poklical je policijo in povedal, kaj je storil. Policaji so prišli ponj, pome je prišel rešilec, po otroke pa socialna.

Zvok sirene.

ANICA: Jaz sem Anica in to je moja zgodba.

VERONIKA: Samo malo, dejmo zdaj nekaj razčistit. Ti nisi Anica. Ti si relativno dobro plačana za to, da igraš zgodbo neke ženske, ki ji je ime Anica in jo je ustrelil njen mož.

ANICA: Ja, seveda. Tako kot ti. In kaj zdej?

VERONIKA: Pač. Mogoče ne bi smele govorit, da so to naše zgodbe.

ANICA: Okej. Mene ni nihče ustrelil. Ampak tud jaz vem, kaj je nasilje.

MIJA: Vsaka tretja ženska v Sloveniji ve, kaj je nasilje.

VERONIKA: Vseeno, ti nisi Anica!

MIJA: Agencija Evropske unije za temeljne pravice je leta 2014 v okviru vseevropske raziskave o nasilju nad ženskami opravila na tisoče intervjujev z ženskami iz EU. Ugotovili so, da je vsaka tretja ženska, starejša od 15 let, že doživela fizično in/ali spolno nasilje.

ANICA: Okej! Jaz nisem Anica. In ti nisi Veronika! In ona ni Mija!

VERONIKA: Jaz nisem Veronika. Njeno zgodbo moram danes povedat zato, ker je to moj job. Da lahko občinstvo na varnem v dvorani ali po radiu ali kjerkoli že posluša o nesrečnih zgodbah drugih žensk!

MIJA: Dvaindvajset odstotkov žensk, starejših od 15 let, je navedlo, da so doživele fizično in/ali spolno nasilje s strani partnerja.

JANA: Ne. Občinstvo ni na varnem. Ker to so zgodbe naše družbe, tičejo se nas vseh.

MIJA: Osem odstotkov žensk je doživel fizično in/ali spolno nasilje v zadnjih dvanajstih mesecih pred intervjujem.

JANA: Publika posluša o sebi.

MIJA: Po podatkih Vrhovnega državnega tožilstva v Sloveniji letno beležimo od štiri do šest umorov žensk, ki so posledica nasilja v družini. V pandemičnih letih 2020 in 2021 je bilo v Sloveniji 15 primerov femicida.

Oglasijo se bobni, ki dajejo ritem. Pridruži se še klavirska melodija. Mija song lahko recitira, lahko odrepa, lahko tudi poje.

MIJA:

Pozdravljeni v zajebani statistiki,
podatki policije, število umorov.
Petnajst ubitih žensk v času epidemije,
petnajst femicidov znotraj družine.

Rekordni dve leti v času korone,
leta 2020 jih je padlo devet,
Ana – zabodena, Marija – ustreljena, Natalija – zažgana!
Neja, Vesna, Katarina, Manca, Slavica,
Nina in otrok v njenem trebuhu, oba ustreljena!

Leta 2021 šest umorov na domu,
Tina – zadavljena, Sanja – pretepena,
Tatjana – porinil čez balkon,
Milka, Nada, Angela – s sekiro po glavi!

Petnajst umorjenih znotraj družine,
ko dom v grob spremeni se,
štirinajst žensk so ubili moški,
eno žensko je ubila ženska.

1146 primerov partnerskega nasilja,
42 povzročiteljic in 1104 povzročitelji,
42 žensk in 1104 moških,

42 primerov proti 1104!

Glasbena spremljava potihne.

Tišina.

DARJA: Šit, Mija. Čist si zamorila s to statisko.

VERONIKA: Človek človeku volk!

MIJA: Imam še. Leta 2020 je v anketi Inštituta za proučevanje enakosti spolov na vprašanje »Ali se vam zdi prav, da ženske doma več časa namenijo gospodinjenju kot moški?« pritrnilno odgovorilo 35 odstotkov vprašanih, tako žensk kot moških.

JANA: Moška fantazija o ženski kot služabnici je še vedno živa.

MIJA: Ali pa o ženski kot spolnem objektu. V raziskavi je 12 % žensk navedlo, da jih je pred 15. letom spolno zlorabila odrasla oseba.

DARJA: Mija, prosim te, dovolj. Dovolj raziskav in podatkov.

JANA: Se strinjam. Nazadnje nam bojo še očitali, da utrjujemo stereotip ženske kot žrtve.

MIJA: Kakšen stereotip?! To je policijska statistika, dokumentarni material! Vsaka ženska se slej ko prej sreča s tem. Že v šoli so fantje pri telovadbi vdrali v garderobe in nas šlatali. Kot del kulture odraščanja. Ko sem bila najstnica, sem šla na počitnice k teti. Enkrat se je bratranec ponoči ulegel k meni. Prebudile so me njegove roke. Hotel me je prijeti za prsi. Najprej sem otrpnila, potem pa zbrala moč in začela vpit. Teta je odprla vrata sobe, bratranec je vstal in šel v svojo posteljo. Naslednji dan smo imeli skupen zajtrk, kot da ni blo nič. Tišina. Takih zgodb je na tisoče.

VERONIKA: Ne na tisoče. Na milijone.

Tišina.

MIJA: Jaz sem Mija. Povedala bom zgodbo, ki v bistvu ni moja, ampak je zgodba moje sošolke. Bilo je leto 2020. Čas epidemije. Med korono so bili vsi klubi zaprti. Pa smo pač hodili na privat partije. Nekje na samem. Enkrat sva šli na parti z bivšo sošolko z arhitekture. Recimo da ji je bilo ime Maša. Bilo je nekje na barju. Z 19-ko do konca. Pol pa še peš naprej. Nek vikend na samem. Ful folka, muzika, alkohol, koka, sintetika, kar češ. Tam je bil tud en tip, ki mi je bil že dalj časa všeč. Rekel je, da je zmenjen še nekje drugje, da ima avto in če grem z njim. Maša se je na kavču z nekom objemala. Rekla je, naj grem, da bo že sama poklicala taksi. In sem šla. Maša pa je ostala tam. Sama. Morala bi opaziti, da je bla koma. Pa nisem. Prisežem, da nisem. Najbrž so ji nekaj zlili v pijačo. Naslednji dan se je zbudila v tisti hiši, v eni od sob. Spodaj čisto naga. Ni se spomnila. Morala sem vleči iz nje. Da se ji je na kavču začel vrteti, da jo je tisti tip začel poljubljati, šlatat ... da ni mogla več govoriti. Pa potem ... kako jo tip s kavča in še en drug tip nosita po enih stopnicah. Pol pa nič več. Black out.

JANA (poje): *Sem deklica mlada, vesela, sem pravo slovensko dekle, kot slavček veselo bi pela, da b' daleč razlegalo se. Pa včasih mi vendar solzice iz mojih očesic solze, ker b'rada prišla med device, kjer pesmi nebeške done.*

MIJA: Ni hotla na policijo, ker se ni nič spomnila. Pa da ji je bil tisti tip všeč in da je itak nameravala bit z njim. Pa kaj pol, če je nameravala bit z njim?! To ne spremeni dejstva, da je tip posilil nezavestno žensko. Je rekla, da ni ziher, kaj se je dogajalo. No, čez en mesec pa ni dobila menstruacije, neželena nosečnost, splav. Od takrat Maša ni bila več ista. Začela se me je izogibat. Hotela je vse pozabit ... Jaz sem pa postala obsedena s tistim tipom. Ni bilo težko izvedet, kako mu je ime in kje živi. Robert. Najemniški flet s tremi cimri, nekje na Viču. Razen tega, da sem hodila v službo, sem se ukvarjala samo še z njim. Ta krivica, ta zločin, to posilstvo ne bo šlo kar tko mimo! Desetkrat sem pogledala muvi Obetavna mlada ženska. Ves čas sem razmišljala o planu za maščevanje. Enkrat sem šla po eni žurki pijana sredi noči do fleta od tega tipa. Na vrata sem z debelimi rdečimi črkami napisala »Posiljevalec«.

DARJA: A to je to? To je tvoje maščevanje?

MIJA: Ne, počaki. Naredila sem anonimno stran na fejsbuku, kjer sem objavila sliko tega tipa in Mašino zgodbo. Upala sem, da se bo javila še kakšna. Ob vikendih sem mu včasih sledila, ko je šel ven. Ne vem ... Da bi ga zasačila pri dejanju, posnela, kaj jaz vem. Neko nedeljo sem spet hodila za njim, šel je do gostilne. Tam je bila na terasi zbrana cela njegova družina. Usedla sem se v bližino za prosto mizo. Nihče se ni zmenil zame. Njegova babica Marija je praznovala 80. rojstni dan. Robert se je zabaval z družino. Ko je bila predjed mimo, so se začeli govoriti. Nekaj ljudi je stopilo do mikrofona in voščilo Mariji. Vsi smo ploskali. Potem so prinesli deset jušnikov z vročo juho. Šla sem pred mikrofona in začela govoriti. O naših babicah, kaj vse so morale prestati, ko so se začele upirati moški nadvladi, patriarhatu. Ploskali so mi. Tudi babica Marija.

ANICA: Bravo, bravo!

MIJA: A med nami so še vedno moški, ki ženskam jemljejo svobodo, jemljejo pravico do odločanja o lastnem telesu, ki jim jemljejo pravico do uživanja v spolnosti. Imam prijateljico Mašo, ki je bila pred štirimi meseci omamljena in posiljena. Ker je zanosila, je morala narediti splav. Če bi se otrok rodil, bi bil to vaš pravnuk, gospa Marija. Mojo prijateljico je posilil vaš vnuk, vaš sin, vaš brat, vaš nečak Robert Perič! In on danes sedi z vami in namaka kruh v gobovo juho ... V tistem so mi vzeli mikrofona iz rok. Robert je bil siv kot beton. Babica Marija je bila čist iz sebe. Vsa se je tresla reva. Mene so seveda vrgli ven iz restavracije. Grozili so, da bojo poklicali policijo. Drla sem se nazaj, naj jo kar pokličejo! Lahko jim dam še kaj informacij o posilstvu. Pokličite policijo! Pokličite! Ne bom več tiho!

VSE: Ne bomo več tiho.

VERONIKA: Zakaj v šolah še vedno ni spolne vzgoje, ki bi otroke učila o spolnem nadlegovanju?

VSE: Ne bomo več tiho.

MIJA: In zakaj že v osnovni šoli ne učijo o mizoginiji, šovinizmu, zgodovini feminizma?

VSE: Ne bomo več tiho.

DARJA: Še nedolgo tega so na fakultete hodili samo moški. In pred feminizacijo poklica so bili učitelji sami moški.

JANA: In zdaj vsaka pove nekaj šovinističnih misli pametnih mož.

VERONIKA: Bom jaz začela. Ker mam pač Aristotela. Da gremo zgodovinsko po vrsti. Torej, Aristotel je o ženskah razmišljal takole: Ženska je podobna moškemu, le da je v vseh stvareh šibkejša. Ženska je nepopolni moški. Ženske niso udeležene v političnih zadevah, ker niso zmožne filozofskega mišljenja.

MIJA: S tem se je strinjal tud Tomaž Akvinski, ki je skopiral Aristotela. Le da je on dodal še krščanske motive. Ženske so šibkejša bitja, ki jih lahko obsede hudič. Moški mora paziti, da ga ženska ne zapelje v greh.

JANA: Enako v novem veku. Descartes, Hume in Rousseau so vsi postavili žensko v privatno sfero, ker ni zmožna delovati v javnih službah. Razum ženske ni dovolj razvit. Ženska naj skrbi za dom in tako podpira sposobnejšega od sebe, moškega!

DARJA: Pa seveda genialni Nietzsche. V svojem čudovitem pesniškem jeziku se je takole izrazil: Vse na ženski je uganka in vse na ženski ima eno rešitev: nosečnost! Moškega je treba vzgajati za vojno in žensko za oddih vojaku. Sreči moškega se reče: hočem. Sreči ženske se reče: on hoče. K ženskam greš? Ne pozabi na bič!

ANICA: Meni pa ostane naš slavni Žižek. Ki je pohvalil Greto Thurnberg in hkrati rekel, da mu je ona všeč, ker ni tipična karikatura ženske, saj ni nežna in ne poziva k dialogu. In enkrat je v nekem intervjuju rekel, da njegova soproga rabi vodilno roko. Večkrat je bil nominiran za seksista leta.

MIJA: V nekem angleškem intervjuju je celo izjavil, da je njegova bivša žena *a bitch*.

DARJA: Baje. To niso preverjene informacije.

MIJA: Lahko poguglate.

VERONIKA: Ne vem, no. Zakaj vedno citiramo ta velika imena, znane filozofe. Morale bi naredit raziskavo med moškimi. Med navadnimi tipi. Zakaj moški udari?

DARJA: Od kod ta vzgib za nasilje?

ANICA: Če bi bila jaz res Anica, bi se cele dneve spraševala: pa zakaj? Zakaj to počne in zakaj ravno meni.

JANA: Po mojem bi ti rekel nekaj v smislu, da si ga ti pripravila do tega.

DARJA: Ja, že kar slišim Dejana ...

DARJA (*kot moški*): Samo enkrat sem jo klofnil. Šla je na babji žur. Prišla domov tri ure prepozn. Pijana, skuštrana v lase. Oblečena kot lajdra. Ni povedala, kje je bila in s kom je ... Režala se mi je v ksiht. Samo en mali focen sem ji dal. Da se je streznila.

VERONIKA (*kot moški*): Včasih je blo drugač. Včasih je blo vse bolj preprosto. Eden v družini je imel glavno besedo in je moral nardit red.

ANICA (*kot moški*): Delam, se matram v službi, plačujem stroške, z njeno minimalno plačo komaj hrano in vrtec pokrijemo, kje je še kredit in vse druge položnice. In pridem pozno zvečer domov, zmatran ko pes in ona mi laja na uho. Kako je za vse sama.

MIJA (*kot moški*): Zakaj sem jo? Ne vem. Ne znam povedat. Alkohol. Reku bi, da je vsega kriv alkohol. Jaz ko pijem ... Ne vem ... Nimam se več pod kontrolo.

JANA (*kot moški*): Udaril sem jo. Priznam. Ampak je ona prva mene! Že prej me je praskala, mi tiste dolge nohte zapikala v kožo, da sem se moral lagat v službi, da imamo novo mačko doma.

ANICA (*kot moški*): Seveda me ni doma, če delam po 12 ur, da imajo ona in otroci lahko vse. In potem moram poslušat njeno najedanje. Enkrat pa nisem mogu več. Prijel sem jo in jo vrgel. Samo da bi bil mir. Že v službi moram šefa prenašat, ko me jebe v glavo. Mah, naj gre vse v pičko materino.

DARJA (*kot moški*): Ni bilo potem nobenega krega več. Ona je že vedela, zakaj sem jo. Oba sva bila tiho in sva šla spat. Ker znate babe preveč jezikat. Tudi jaz nisem robot! Mam čustva.

VERONIKA (*kot moški*): Ženska z besedami, moški s pestmi ... oboje pa enako boli.

JANA (*kot moški*): Se mi zdi, da ženske včasih prav hočejo bit žrtve. Ne opravičujem tega, ampak treba se je tud vprašat, zakaj do tega pride.

MIJA (*kot moški*): Sej ne pijem vsak dan. Ampak ko se ga nabutam, to nisem več jaz. Takrat bi me morala pustit pr mir. To je ta hudič.

JANA (*kot moški*): Ženskega nasilja nad moškimi je precej več, kot bi o tem marsikdo hotel govorit. Ženska, čisto vsaka, naj bo hči, mati, žena ali ljubica lahko postane kača in največja prasica na svetu.

VSE: Največja prasica na svetu!

Klavirska spremljava (rokenrol). Veronika recitira ali poje ali repa.

ZBOR:

Prava ženska in pravi moški

Ženska, prasica, mati, kraljica,
vdova, lezbijka, kurba, devica,
transseksualka, kača, svetnica,
diva, pacienkta, lubica, zdravnica!

Je krivica, pravica, privilegij bit ženska?
Se kot ženska že rodiš al to še le postaneš?
Kaj sploh ženskost je, a to zares obstaja?
In če nikoli ne rodiš, a si sploh ženska prava?

Moški, dedec, vitez, vojak,
kralj, pijanec, luzer, prvak,
klošar, revež, osvajalec, bedak,
princ na belem konju, naš korenjak!

Je moški pod pritiskom, pa še jokati ne sme,
vse življenje mora delati, tud če na jetra šihati mu gre,
pravi moški je glasen, odločen, strog in močan,
v vojni ga pred tank porinejo, domovini v bran!
Moški, dedec, kanonfuter, junak!
Moški, dedec, kanonfuter, junak!

Glasbena spremljava potihne.

VERONIKA: Jaz sem Veronika in to je moja zgodba. Moja mama je bila nasilnica in odvisnica od tablet. Moj oče je bil nasilnež in alkoholik. Rada bi vam opisala svoj prvi spomin na otroštvo. Z mami sva bili v parku pred blokom. Jaz sem sedela na gugalnici in ona me je gugala. Stala je pred mano. Ko sem se ji z gugalnico približala, me je vsakič požgečkala.

JANA: Gujsa, gujsa, dva debela pujsa, enga smo prodali, enga pa še mamo, nobenmu ga ne damo!

VERONIKA: Smejala sem se. Mami sem gledala v obraz. Zdela se mi je lepa. Imela je razpuščene lase, ki so plapolali v vetru. In veliko vijolično modrico na desnem očesu. Ampak ta spomin je vesel. Igrali sva se. Nisem vedela, zakaj ima modrico. Kadar je oče pil, je razgrajal po stanovanju. Takrat smo mu morali s poti. Včasih se je znesel nad mamo. Naju s sestro ni nikoli udaril. Mogoče kdaj odrinil. Zato pa naju je mama večkrat zlasala, vlekla za ušesa in natepla po riti. Kadar je imel ati izpade, naju je zaklenila v kopalnico. Ko je bila sestra že večja, je enkrat poklicala policijo. Prišli so na dom, se pogovorili in potem fotru napisal plačilni nalog za kršenje javnega reda. In še to je morala mami plačati, ker je imel foter prenizke dohodke in je vse vedno zapravil.

JANA (kot Veronikina mama): Da mi ne kličeš več policije! A ti je blo treba tega, a?! Tristo evrov mam za plačati, iz kje naj vzamem, a?!

MIJA (kot Veronikina sestra): Oprosti. Strah me je blo.

JANA: Ne vmešavej se. Bomo že sami uredili!

MIJA: Ja, mami.

VERONIKA: Ko sem prišla v puberteto, sem v šoli zašla v težave. Že v nižjih razredih sem se pretepala s sošolci. Kasneje pa sem svojo jezo usmerila na prfokse. Nisem ubogala, špricala sem, kadila cigarete za šolo. Alkohol se mi je zaradi fotra totalno zameril, tko da vsaj pit nisem začela. Enkrat so me dobili, da sem kadila na šolskem stranišču. In mama je morala v šolo. Najprej sem imela jaz individualni razgovor s psihologinjo, ki me je spraševala o družini. Vzgojena sem bila, da je lagati grdo, zato sem ji povedala resnico. Ko je prišla mami, smo se skupaj pogovorili o mojih problemih. Potem me je psihologinja poslala ven. Usedla sem se pred vrati in čakala. Po nekaj minutah je mami prišla ven. Tko ... totalno blede. Trdo me je prijela.

JANA (kot Veronikina mama): Greva. Greva domov, sem rekla.

VERONIKA: Držala me je pod roko in me zvelkla do avta.

Zasliši se loputanje avtomobilskih vrat.

VERONIKA: Takoj ko sva se usedli v avto, me je močno zgrabila za lase.

JANA (kot Veronikina mama): A ti ne znaš bit tih?

VERONIKA: Au, au!

JANA (kot Veronikina mama): Tega nimaš kej razlagat drugim! Veš, kako me je gledala ... Kakšne stvari si ji govorila ... Kot da smo najbolj grozna družina na svetu. Sramota!

VERONIKA: Samo resnico sem povedala.

JANA (kot Veronikina mama): Kaj?

VERONIKA: Še enkrat me je povlekla za lase.

JANA (kot Veronikina mama): Kaj si?!

VERONIKA: Au, pust me!

JANA (kot Veronikina mama): Nimaš kej druge mešat v to. Bomo že sami uredili!

VERONIKA: Ja, no. A lahko greva domov?

JANA (kot Veronikina mama): Zapomni si to!

Zvok avtomobilskega motorja. Avto na hitro odpelje.

VERONIKA: Osnovno šolo in srednjo šolo sem nekako končala. Potem sem se vpisala na faks. Odselila sem se v študentsko naselje. Kar naenkrat toliko miru. Nobenega kričanja, nobenih udarcev, razbijanja s pohištvo. Prvič v življenju mi ni blo treba bit kar naprej na preži, kaj se bo zgodilo doma. Ampak anksioznost je ostala. Od malega sem gledala prepire, fizično obračunavanje. Vedno je bil prisoten strah. Stara sem 23 let, kmalu bom diplomirala. Ponoči ne morem spat, imam anksiozno motnjo in strah me je ljudi. Ne prenesem bližine. Nisem še imela resne zveze. Še vedno sem devica. Jaz sem Veronika in to je moja zgodba. Jaz igram Veroniko in to je njena zgodba.

ANICA: Uboga Veronika se boji človeškega stika. Kot da so vsi moški barabe.

JANA: Pa ni res.

MIJA: Itak da niso.

JANA: Eni moški so čudovite, krasne in nežne osebe.

DARJA: Dejmo še kej povedat o krasnih moških!

MIJA: Nekateri moški so super. Prijazni, dobrosrčni. In tud moški so seveda lahko žrtve in ženske so lahko nasilne.

DARJA: Hej, a vam povem en vic o moških! Kaj je rekel bog, ko je ustvaril Adama? Eh, to lahko naredim bolje. Bom poskusil še enkrat.

VSE: Hahaha!

ANICA: Še jaz. Zakaj moški ne kuhajo? Ker so presneti zrezki enostavno predebeli za v toaster!

JANA: Zakaj moški nimajo krize srednjih let? Ker vsi obtičijo v puberteti!

VSE: Hahaha!

DARJA: Dejmo še o ženskah!

VSE: Ja!

MIJA: Ženska je kot kravata: Vzameš jo v slabi svetlobi, potem te pa še stiska za vrat.

VSE: Hahaha!

JANA: Kako se delijo ženske? Na vdove in na tiste, ki delajo na tem.

VSE: Hahaha!

DARJA: Ženske so kot kava. Nekatere je treba pošteno zmlet, da postanejo užitne.

VSE: Hahaha!

ANICA: Koliko črncev potrebuješ, da očistijo 15 stranišč? Nič! Ker to je žensko delo.

VSE: Hahaha!

MIJA: A veste, kaj pomeni beseda gospodinjec? V SSKJ piše, da je to *moški, ki opravlja ali vodi domača, hišna dela*. Ampak to ni nevtralna beseda. Zraven je opomba: šaljivo! Slovar pravi, da je gospodinjec šaljiva beseda.

JANA: Ti si en gospodinjec!

VSE: Gospodinjec! Hahaha!

VERONIKA: Leta 2022 je bila V Sloveniji beseda femicid med desetimi nominirankami za besedo leta. Ampak ni zmagala. Zmagala je beseda »gasilec«!

JANA: Komu boš prej odprl vrata? Ženi al psu? Psu – ker pes vsaj utihne, ko je enkrat v bajti.

VSE: Hahaha!

DARJA: Nič naj vam ne bo nerodno, smejte se!

ANICA: To so zgolj nedolžni vici.

JANA: Ampak saj veste – v vsaki šali je zrno resnice!

Oglasijo se bobni in klavir kot glasbena spremljava. Jana lahko pesem recitira ali poje ali kakorkoli.

ZBOR:

To ni za punce

Že v vrtcu so mi rekli, da ne smem kričat,
ne oblekce si umazat ne z avti se igrat.
V šoli učitelj je razložil, za punce pač ni fizika,
največ tri lahko dobim, nikol ne bom znanstvenica.

To pa res za punce ni in mama ve, kaj govori,
punca naj se ne jezi, fant pa ne sme jokati!

Pri telovadbi so sošolci v garderobo vdirali,
nam kradli so obleke in za rit nas šlatali.
Je ravnateljica bla huda in je hotla nardit red,
kodeks oblačenja je dala gor na internet,
punce da smo krive, ker fante izzivamo,
z golimi koleni in prekratko kiklico!

To pa res za punce ni in mama ve, kaj govori,
punca naj se ne jezi, fant pa ne sme jokati!

Sem hotla bit pilotka, pa so se mi smejal,
al pa vozit tovornjak, pa niso mi ga dal.
Zdej v službi mam probleme, če zrihtam se preveč,
če majca je pretesna, ko zvečer grem sama teč.

To pa res za punce ni in mama ve, kaj govori,
punca naj se ne jezi, fant pa ne sme jokati!
Glasbena spremljava potihne.

JANA: Jaz sem Jana in od mene boste slišal eno čist drugačno zgodbo, ker imam dovolj tega jamranja in stokanja. Tud mene je mož udaril, ja! Pa me je samo enkrat, prvič in zadnjič. In je plačal ceno. Visoko ceno. Namesto solz – maščevanje, punce! Maščevanje!

DARJA: To, Jana!

MIJA: Bravo, Jana!

ANICA: Wuhu!

JANA: Vedno sem točno vedla, kaj hočem. Ekonomski faks sem hitro končala. Takoj sem se zaposlila v eni dobri firmi. Marka sem spoznala v gorah. Padel mi je v oči in jaz sem bila tista, ki je prva stopila do njega. Noč v planinski koči je bila burna in naslednji dan sploh nisva šla na vrh, ampak kar v dolino. Čez eno leto je bila že poroka. Vsem se je zdelo hitro. Jaz sem pa vedla, da hočem njega in nobenga drugega. Naši firmi je šlo super. Po osamosvojitvi smo se začeli širit. Jaz sem znala nemško in sem prevzela nemški trg. Tud Marko je imel solidno službo, tako da sva si lahko kupila hišo. Rodil se nama je sin. Vse je bilo perfektno. V firmi sem hitro napredovala, tako da sem imela že pri 32 super plačo. Višjo od moža. Pa mu ni šlo v nos, sploh ne. Pa da ne bi kdo mislil, da sem doma jaz čistila in kuhala.

ANICA: Aja?

DARJA: A je on čistil?

JANA: Najeto smo imeli gospodinjo.

MIJA: O, krasno. Poceni delovna sila.

JANA: No, sej tud jaz znam kej skuhat. Za vikende sem kdaj skuhala. Marko mi je pa pomagal. Pa okolico hiše je vedno on urejal. Potem je našo firmo kupilo neko tuje podjetje. Baje za velik denar. Velik ljudi je bilo odpuščenih, jaz sem pa spet dobila napredovanje. In nove naloge in nove odgovornosti. Na mejlu in na telefonu sem morala bit ves čas dosegljiva. Mož je imel službo in svoj šport. Jaz sem mela poleg naporne službe še en kup obveznosti in hobijev. Sin je odrasel, odselil se je k Poloni, svoji punc. Z Markom sva imela vsak svoje življenje. A še vedno sva bila ... ne vem ... ekipa. Zaupala sem mu. Mislila sem, da je on moj človek, moja sorodna duša. Kako sem se motila.

VERONIKA (poje): *Does she know how you told me, you'd hold me until you died? 'Til you died, but you're still alive. And I'm here, to remind you, of the mess you left when you went away ...*

JANA: Zarad službe sem morala večkrat na sestanke v tujino. Enkrat, že proti koncu epidemije, sem šla na službeno pot, ki naj bi trajala več dni. Planiran je bil poslovni seminar za večje število udeležencev. Potem so pa zadnji hip odpovedal zarad korone. In jaz sem še isti dan kupila avionsko karto za domov. Nič nisem sporočila Marku, ker sem ga hotla presenetiti. Usodna napaka. Pozno zvečer sem se pripeljala domov. Po hiši so še gorele luči, torej Marko še ne spi. Čisto tiho vstopim v hišo, da ga presenetim. In sem ga presenetila. Pa še kako. Pridem jaz v kuhinjo in zagledam Marka. Popolnoma golega. S flašo šampanjca v roki.

DARJA (kot Marko, tišje): Kaj ... Kaj ... Kaj pa ti tuki?

JANA: Vse je odpadlo ... Kaj pa ti? Sred kuhne ...

DARJA (kot Marko, tišje): Nič ... Pač ... Žejen sem bil.

JANA: Mhm. Žejen. In zakaj pa šepetaš?

DARJA (kot Marko, tišje): Sej ne šepetam.

JANA: Čigavi so pa ... ženski čevlji v veži?

DARJA (kot Marko, tišje): Kateri čevlji? Ne vem ...

JANA: In potem se je zaslišalo iz zgornjega nadstropja. Mlad ženski glas, definitivno je bil mlad glas.

VERONIKA: Marko!? Pust tist šampanjc! Prid v postlo, pa me pofuki! Čist sem že horni!

DARJA (kot Marko): Jana, poslušaj. Ni tko kot zgleda. A ti loh razložim ...

JANA: Ti kurčev prasec! Ti prasec ogabni!

Jana prime steklenico šampanjca in jo vrže ob omaro. Zasliši se zvok razbite steklenice. Kapljice kapljajo po tleh. Plik plik plik.

DARJA (kot Marko): Jana, nehaj. Umiri se. Jana!

JANA: Pust me!

DARJA (kot Marko): Kam greš?! Kaj delaš?

JANA: Marko si je pred kratkim kupil nov avto. Za 55. rojstni dan. Črnega BMW-ja. Sam je izbral barvo sedežev, barvo volana, vrsto notranje opreme. Zaljubljen je bil v tist kurčev avto. In jaz pograbil sinov bejzbolski kij in tečem ven na dvorišče. In začnem udrihat po Markovem avtu.

Zasliši se Janino udarjanje po avtu in pokanje pločevine.

JANA: Jaz tolčem ... On pa priteče za mano. Še vedno nag in bos.

DARJA (kot Marko): Jana!? A boš nehala, jebemti! A si nora?

JANA: Vrgel se je name, da sva oba padla na tla. Hotel mi je spulit kij iz rok. Ruvala sva se. In potem je priletelo. S pestjo me je udaril po obrazu. Za hip sem se ustavila. Od bolečine mi je postalo slabo. Pritekla mi je kri. Kapljala je po dvorišču.

Slišimo kapljanje kapljic. Plik plik plik plik.

JANA: Ustrašil se je.

DARJA: Fak. A si v redu? Nism hotu, mogu sem ...

JANA: Ja. Moral me je ustavit. Prej bi o tem razmišljal, prasec. Pograbila sem kij in vstala. In pol nisem več tolkla po avtu, ampak kar po njem. Roke je držal nad glavo. Jaz sem pa tolkla. Nisem gledala, kam pade. Po hrbtu, po rokah, po nogah. Zbežal je nazaj v hišo. No, in potem sem v miru stolkla njegov avto do konca. Totalka!

Slišimo Janino udarjanje po avtu in pokanje pločevine.

JANA: Ti prasec hudičev!

VSE: Dej ga! Stolč ga! Prefuki ga! Prefuki prasca!

JANA: Na, na, na, na, na, ti prasec ...

Jana ne more več. Ustavi se in sesede ob razbitem avtomobilu. Sliši se njen jok.

JANA: A veste, da sem morala pred sodnika. Zarad telesnega napada. Markova ljubica ga je peljala na urgenco. Imel je počena dva členka. Pa en kup modric. Imela sem srečo, da sem jo odnesla samo z denarno kaznijo. Zdej se ločujeva. Jaz sem zahtevala ločitev, on se je želel pobotat. Pa kaj še. Ni mi žal, da sem ga pretepla.

MIJA: Ne, no.

JANA: Kaj?

MIJA: Dej, tega ne smeš rečt.

JANA: Zakaj pa ne?

MIJA: Pa ne moremo zdej tuki navijat za nasilje. Halo?!

JANA: To ni blo nasilje. To je bla samoobramba. On je prvi mene udaril.

DARJA: Ker je hotel zavarovat svojo lastnino.

JANA: Itak je imel polni kasko. Zavarovalnica mu je kupila drug avto. Pa čist sam je bil kriv. Sej ... Valda da smo proti nasilju. Ampak to ni blo nasilje.

MIJA: Človek je moral na urgenco.

DARJA: To je res. Dejmo ta del ven – to, da bi ga še enkrat pretepla.

JANA: Okej. Če vztrajate. Ampak prasec si je zaslužil.

DARJA: A loh nehaš, no?!

MIJA: Noben si ne zasluži bit pretepen. In vse je treba rešit pred patriarhatom, tako ženske kot moške!

DARJA: A lahko nehamo s temi floskulami.

MIJA: Kašnimi floskulami?

JANA: Rešil se bo vsak sam. Tisti, ki se hoče rešit!

VERONIKA: To je pa čist po neoliberalistično.

JANA: Pa mogoče ni res?

VERONIKA: Kaj pa vzgoja? Družbeno ozaveščanje?

DARJA: Evo, še nekaj resničnih zgodb za konec. Zadnjič sem šla s sinom na sladoled. Naročila sem lonček za sina in eno kepico v kornet zase. Natakark mi je rekel: Mamica ga pa rada liže, a? Debilno se mi je režal in buljil v moje joške. Bila sem tiho, hitro plačala in šla.

VSE: Ne bomo več tiho!

ANICA: Moj mož je po desetih letih ugotovil, da sem neperspektivna ženska. Ker imam pri 37 letih še vedno podpovprečno plačo in kot samozaposlena v kulturi ne morem dobit kredita. Sicer veliko delam, a izkupiček je bolj majhen, torej sem neučinkovita. In on kot uspešen in ambiciozen zdravnik ne more biti kompatibilen z mano. Lahko bi to ugotovil, še preden mi je naredil dva otroka! In zdaj mi grozi, da me bo vrgel na cesto. In jaz prenašam njegove grožnje in sem tiho.

VSE: Ne bomo več tiho!

MIJA: Ko sem bila stara 12 let, sem se z avtobusom vozila v baletno šolo. Enkrat sem na poti nazaj zaspala na busu. Zbudilo me je čudno tresenje. Odprla sem oči in poleg mene je sedel starejši moški, v roki je držal penis in si ga drkal. Sedel je čisto blizu in se z ramo naslanjal name. Od groze sem otrpnila. Ko je končal, je spustil čuden zdihljaj, potem je vstal in šel sedet drugam. Bila sem tiho. Cel avtobus je bil tiho.

VSE: Ne bomo več tiho!

VERONIKA: Ko sem delala kot natakarica v lokalu, so me moški s seksističnimi opazkami nadlegovali praktično vsak dan. Ko sem to omenila šefu, mi je rekel, da tako pač je in naj se navadim. Če pa mi bo kdo v pijanosti zares hotel kaj naredit, pa naj se zaklenem v skladišče in pokličem policijo. Nič nisem rekla. Bila sem tiho.

VSE: Ne bomo več tiho!

JANA: Ko sem bila na faksu, sem delala seminarsko. Rabila sem neko knjigo, ki je ni bilo v nobeni knjižnici. Profesor se je prijazno ponudil, da mi jo posodi. Naj jo pridem zvečer iskat k njemu domov. Dal mi je naslov, prišla sem do stanovanja in pozvonila. Profesor mi je odprl, oblečen samo v boksarice in razpeto srajco. Povabil me je naprej in se pretvarjal, da išče knjigo. Ponudil mi je pijačo. Takoj sem rekla, da se mi zelo mudi, da je že v redu, da bom drugje našla knjigo. Šla sem proti vratom. V tistem je našel knjigo, vzela sem jo in tekla iz stanovanja. Nikomur nisem povedala. Bila sem tiho.

VSE: Ne bomo več tiho! Ne bomo več tiho!

Vseh pet recitira ali poje. Možna je glasbena spremljava. Ali pa tudi ne.

ZBOR:

Pesem upora za naše hčerke

Dovolj je blo tišine,
ne bomo več tiho,
ne nazaj se držale,
ne po prstih hodile,
lahko smo čarovnice,
lahko dobre vile,
v mesečini bomo plesale
v polno luno kričale!

Ne, moje telo ni stroj za reprodukcijo!
Ne, moje telo ni vaše sredstvo za užitek!
Ne, moja maternica ni vaša lastnina!
Ne, moje rojevanje ni dosežek medicine!

Dovolj je blo tišine,
ne bomo več tiho,
ne nazaj se držale,
ne po prstih hodile,
lahko smo čarovnice,
lahko dobre vile,
v mesečini bomo plesale
v polno luno kričale!

Ne, spolno nadlegovanje ni kompliment!

Ne, otipavanje v šoli ni pubertetniška faza!
Ne, nisem ponosna, če poželjivo buljiš vame!
Ne, to ni konsenz, če sem bla mrtvo pijana!

Dovolj je blo tišine,
ne bomo več tiho,
ne nazaj se držale,
ne po prstih hodile,
lahko smo čarovnice,
lahko dobre vile,
v mesečini bomo plesale
v polno luno kričale!

Ne bomo več tiho!
Ne bomo več tiho!
Ne bomo več tiho!
Ne bomo več tiho!

Jana, Mija, Darja, Anica in Veronika vzamejo brivnike in si obrijejo lase čisto na kratko. Ena izmed njih pove, da so to naredile v znak podpore, v opomin in v spomin petnajstim ženskam, ki so bile v Sloveniji umorjene v času pandemije. V ozadju so projicirana njihova imena in letnice.

Nina (28) in otrok v njenem trebuhu	1992–2020
Ana (27)	1993–2020
Marija (74)	1946–2020
Natalija (44)	1976–2020
Neja (26)	1994–2020
Vesna (56)	1964–2020
Katarina (49)	1971–2020
Manca (35)	1985–2020
Slavica (58)	1962–2020
Tina (34)	1987–2021
Sanja (36)	1985–2021
Tatjana (57)	1964–2021
Milka (85)	1934–2021
Nada (57)	1964–2021
Angela (69)	1952–2021